

Vet du det här om flodkräftan?

Flodkräfta (*Astacus astacus*)

- Enda kräftan som förekommer naturligt i Sverige
- Har funnits i Sverige i ca 10 000 år
- I början av 1900-talet fanns det uppskattningsvis 30 000 lokaler. Nu 100 år senare finns det färre än 1 000 lokaler
- Idag finns flodkräftan huvudsakligen i Dalsland, Värmland, delar av Dalarna, längs Norrlandskusten samt på Gotland och Öland
- Flodkräfta är sedan 2010 "Akut hotad" på Artdatabankens rödlista
- Förekomst av flodkräfta indikerar ett friskt och välmående vatten

Vad äter en flodkräfta?

- Den är allätare (omnivor)
- Insekter, snäckor, maskar, växter, alger, och döda växtdelar ingår i födan
- Kräftor kan via mekanisk nötning hålla efter vattenvegetationen och därmed minska igenväxningen av en sjö
- Den äter inte härsken mat, vilket är en vanlig missuppfattning
- Vid fiske efter kräftor ska betesfisken vara färsk

Var lever flodkräftor?

- Från stora sjöar till små bäckar med god vattenkvalité
- Förekommer vanligen upp till 150 m.ö.h. Över 250 m.ö.h förekommer de sparsamt
- Strandnära och på relativt grunda bottnar
- På hårbottnar med stort inslag av rötter och sten som de kan gömma sig under samt fasta lerbottnar där de med förkärlek gräver sina egna bohålor

Hur parar sig kräftor?

- Parningen startar under hösten när vattentemperaturen når 10 - 12°C
- Till skillnad från fiskarna har de inga särskilda lekrområden
- Hanen lägger honan på rygg och håller fast honan i klorna. Därefter placeras spermiepaketet under honans stjärt
- Efter några dagar upp till några veckor sker befruktningen när honan lägger sin rom
- Rommen fäster på simbenen under honans stjärt där hon bär och sköter de 50 - 200 romkornen fram till juni - juli då rommen kläcks

Hur och när växer en kräfta?

- Kräftan omges av ett hårt skal. För att kunna växa måste den byta skalet
- Ömsningen är temperaturberoende och påbörjas under sen vår och pågår fram till september
- Skalet spricker mellan stjärt och ryggsköld. Kräftan kryper ur det gamla skalet. Kräftan är då mjuk som ett geléhallon och mycket känslig
- Årsyngel kan byta skal upp till 6-8 gånger första sommaren och uppnår då en längd av 15 - 35 mm
- Könsmogna kräftor (> 6 cm) byter skal 1 - 2 ggr per sommar

Vem äter kräftor?

- Minken är ett av det största rovdjuret men även den ovanliga uttern är förtjust i kräftor
- Abborre, ål, gädda och lake är viktiga rovfiskar
- Årsynglen är mellan 15 - 35 mm och de är ett lätt byte för många olika djur som trollsländelarver, brax och dykänder
- Det är alltså inte bara vi människor som är förtjusta i kräftor

Varför är flodkräftan akut hotad?

- Det absolut största hotet är spridning av kräftpest via illegala utplanteringar av den pestbärande signalkräftan (se bilden)
- Kräftpest kan också ibland spridas genom att redskap och båtar flyttas från smittade vatten (huvudsakligen sjöar och vattendrag med signalkräftor) till osmittade vatten utan tillräcklig desinficering
- Flodkräftan hotas även av försurning, igenslammning, fysiska ingrepp i sjöar och vattendrag, övergödning, förgiftning och utdikningar

Vad är kräftpest?

- Kräftpest orsakas av en parasitisk svamp som är specifik för sötvattenlevande stor-kräftor och behöver en kräfta som värdjur för att överleva
- Det är sporer, som sprider pesten
- En smittad kräfta, levande eller nyligen död, avger sporer och smittar andra kräftor
- Sporererna är kortlivade, överlevnaden sträcker sig från några timmar upp till någon vecka om de inte finner någon kräfta
- Sporererna dör vid uttorkning, värme (>70°C) och frysning
- Kräftpestsvampen kan döda ett helt flodkräftbestånd på några veckor